

MILLIY VALYUTAMIZ BARQARORLIGINI TA'MINLASH MASALALARI

D.Jabborov

Jizzax politexnika instituti katta o'qituvchisi

U.Xolmurzayev

Jizzax politexnika instituti talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.16080735>

Annotatsiya. Ushbu maqolada milliy valyutaning barqarorligini ta'minlash bo'yicha dolzarb muammolar, ularni keltirib chiqaruvchi omillar hamda ularni bartaraf etish bo'yicha taklif etilayotgan yechimlar tahlil qilinadi. Xususan, valyuta kursiga bo'lgan bosim, inflyatsiya darajasi, import-eksport muvozanati, xorijiy investitsiyalar oqimi va pul-kredit siyosatining o'rni yoritilgan. Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki tomonidan amalga oshirilayotgan siyosatning samaradorligi baholab chiqiladi va milliy valyutaning uzoq muddatli barqarorligini ta'minlash bo'yicha takliflar beriladi.

Kalit so'zlar: milliy valyuta, barqarorlik, inflyatsiya, valyuta kursi, Markaziy bank, pul-kredit siyosati, investitsiya, eksport, import, iqtisodiy siyosat.

Annotation. This article analyzes the urgent issues related to ensuring the stability of the national currency, the factors causing volatility, and the proposed solutions to address them. In particular, the paper explores exchange rate pressure, inflation rate, trade balance, foreign investment flows, and the role of monetary policy. It also evaluates the effectiveness of the Central Bank of Uzbekistan's actions and provides recommendations for ensuring long-term stability of the national currency.

Key words: national currency, stability, inflation, exchange rate, Central Bank, monetary policy, investment, export, import, economic policy.

Milliy valyutaning barqarorligi har qanday mamlakat iqtisodiyotining asosiy tayanchlaridan biri hisoblanadi. Valyuta barqarorligi narxlar barqarorligi, xalqaro savdo munosabatlarining rivojlanishi, investitsion muhitning jozibadorligi kabi omillar bilan uzviy bog'liqdir. O'zbekiston iqtisodiyotining bosqichma-bosqich erkinlashtirilishi jarayonida milliy valyutaning kursini barqaror saqlash masalasi davlat iqtisodiy siyosatining markazida turadi.

Milliy valyuta (so'm) barqarorligiga ta'sir etuvchi asosiy omillar quyidagilardir:

- **Inflyatsiya darajasi** – narxlar umumiy darajasining o'sishi so'mning xarid qobiliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

• **Valyuta kursining o'zgaruvchanligi** – AQSH dollari, yevro va boshqa asosiy valyutalarga nisbatan so'm kursining keskin o'zgarishi import narxlariga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

• **Tashqi savdo saldosing salbiy bo'lishi** – eksportdan ko'ra import ko'p bo'lsa, milliy valyutaga bo'lgan talab pasayadi.

• **Xorijiy investitsiyalar hajmi** – chet el sarmoyasi kirib kelishi so'mga bo'lgan talabni oshiradi, chiqib ketishi esa pasaytiradi.

• **Pul-kredit siyosatidagi muvozanatsizlik** – Markaziy bankning foiz stavkalari, pul massasini nazorat qilishdagi xatoliklar milliy valyutaga salbiy ta'sir qiladi.

• O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki milliy valyutaning kursini erkin bozor mexanizmlari asosida shakllantirishni maqsad qilgan. Shu bilan birga, quyidagi yo'nalishlar bo'yicha faoliyat olib borilmoqda:

- Inflyatsiyani nishonlash siyosati orqali narxlar barqarorligini ta'minlash;
- Oltin-valyuta zaxiralarini oshirish orqali valyuta kursini qo'llab-quvvatlash;
- Tashqi savdoni rag'batlantirish orqali eksport salohiyatini oshirish;
- Bozor mexanizmlarini rivojlantirish asosida valyuta ayirboshlash tizimini liberallashtirish.

Milliy valyuta barqarorligini ta'minlash uchun quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur:

• **Inflyatsiyani jilovlash:** narx-navo ustidan nazoratni kuchaytirish, ishlab chiqarishni rag'batlantirish orqali ichki bozorni to'ldirish.

• **Diversifikatsiyalashgan eksport siyosatini amalga oshirish:** eksport tarkibini ko'p tarmoqli qilish, qayta ishlangan mahsulotlar ulushini oshirish.

• **Ishonchli valyuta tartibini shakllantirish:** aholi va tadbirkorlik subyektlari ishonchini oshirish.

• **Investitsion muhitni yaxshilash:** xorijiy kapital oqimini jalb qilish orqali so'mga talabni ko'paytirish.

• **Moliyaviy savodxonlikni oshirish:** aholining valyuta bozoridagi xatti-harakatlarini barqarorlashtirish.

Milliy valyuta – har qanday mamlakat suverenitetining timsoli bo'lib, uning barqarorligini saqlash davlat iqtisodiy siyosatining muhim yo'nalishidir. O'zbekiston sharoitida so'm barqarorligini ta'minlash uchun inflyatsiyani nazorat qilish, investitsiyalarni jalb etish, eksport salohiyatini kengaytirish va Markaziy bank siyosatini yanada takomillashtirish talab etiladi. Uzoq muddatli

barqarorlikka erishish esa faqat makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlash bilan bog'liqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki ma'lumotlari – www.cbu.uz
2. Xalqaro Valyuta Jamg'armasi (IMF) hisobotlari
3. Statistika agentligi rasmiy sayti – www.stat.uz
4. Soliq va moliyaviy siyosatga oid ilmiy maqolalar to'plami
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmon va qarorlari